

Карактеристике модерних борбених патика

Војничка чизма један је од традиционалних симбола војничког позива. У питању је веома важан елемент опреме коју службена лица, запослени у сектору приватне безбедности и други, користе скоро свакодневно у веома различитим условима и, по правилу, у дужем периоду. Управо су ове околности довеле до растуће потребе да се конструкција модерних тактичких чизама, односно борбених патика, значајно усаврши и прилагоди захтевима данашњих корисника.

Differentia specifica

Међу експертима и ентузијастима се водирасправа не само о етимологији појма *војничка чизма*, него и о тражењу скупа одређујућих карактеристика модерних модела и њиховом правилном појмовном одређивању. Управо зато је данас у употреби више термина, као што су војничка чизма, борбена чизма, тактичка чизма, односно борбена/тактичка патика. Хронолошки посматрано, изрази борбена или тактичка патика су новији, а вероватно су уведени у употребу ради истицања разлика у конструкцији у односу на старије, традиционалније чизме. Додатно, треба имати и у виду и језичке баријере, посебно када су у питању енглеске синтагме „tactical boot”, или „combat boot”, које је много правилније превести уз употребу речи *чизма*, а не *патика*. По обичају, развој тржишта, а првенствено нови захтеви корисника, развој технике и технологије, утицали су и на конструкцијски развој модерних тактичких, или борбених патика, које су данас веома популарне међу оператерима елитних војних и полицијских јединица за специјалне намене.

Са планине у касарне

Модерни модели тактичких чизама, односно борбених патика, у ствари представљају адаптацију обуће за планинарење и друге „outdoor” активности, првенствено услед релативно мале масе ове категорије обуће, одличне стабилизације и потпоре чланака, робустности и, наравно, удобности при пролонгираном ношењу.

Робујући демагогији да један модел чизме може да се употребљава универзално, овај део тржишта је дуго стагнирао. Основни захтев истицан произвођачима односио се на што израженију робустност модела, а ови су одговарали углавном габаритним, масивним, кожним, једнобојним моделима, са изузетно крутим, високим и тврдим ђоновима. Срећом, постало је јасно (али још увек не и општеприхваћено) да, као што не постоји тактичка униформа која би одговарала свим окружењима, нити универзалан пушчани систем који би одговарао свим тактичким задацима, тако не постоји ни универзална борбена или тактичка чизма која може подједнако добро да задовољи очекивања у различитим теренско-климатским условима.

Напуштањем традиционалне одбојности према новитетима и нерационалних потреба за једнообразношћу и других крутих правила, руководиоци и оператери у војним¹ и полицијским јединицама почињу да користе „outdoor” обућу приликом обављања службених задатака, послова и радњи. Насупрот габаритним, масивним и крутим чизмама ове „outdoor” дубоке и плитке патике знатно су пријатније за ношење, што се посебно примећује при дужим активностима које се често изводе и под додатним тежинским оптерећењем. Водећи светски произвођачи су врло брзо препознали ову новину у понашању њихових потенцијалних корисника, па тржиште, које је до недавно било прилично монотono, доживљава велику промену и почиње да се развија у новом правцу.

Карактеристике

Ходање као способност и вољна активност је веома значајна за сваког човека, при чему стопало, са више од сто различитих мишића, 26 костију и 33 зглоба, има важну улогу.. То су само неке од очигледних чињеница које таутолошки показују зашто су стопала, али и њихово здравље, веома важни за активног и здравог човека. Здравље стопала у великој мери зависи и од квалитета обуће коју свакодневно носимо, што је посебно важно за оне појединце који свакодневно обављају физички веома захтевне, па и стресне покрете, на различитом (и често тешком) терену и у различитим климатским условима.

Оператер из састава „Кобри” носи модел „LOWA Zephyr GTX Mid TF”. Фото: Милош Јевтић

¹ Сматра се да су такву обућу први користили амерички војни специјалци.

Јасно је да није свака чизма, односно патика, борбена или тактичка. Као најупечатљивију карактеристику треба истаћи да су тактичке чизме/патике оне које су примарно намењене оператерима војних и полицијских јединица². Ова обућа је конструисана тако да носиоцу омогући удобност и заштиту при обављању веома стресних физичких активности у различитим окружењима, као што су вода, блато, песак, камење, бетон, али и у различитим климатским условима, попут екстремно ниских и високих температура, велике влажности ваздуха и слично.

Иако је наивно говорити о универзалном моделу, квалитетна тактичка чизма или патика ипак треба да обједини више карактеристика. Максимална уштеда на маси обуће необично је важна и долази до изражаја при обављању пролонгираних физичких активности. Последње што оператер у том случају жели јесте утисак да је на стопала закахио тегове. Прихватљива, правилно распоређена маса обуће прија и зглобовима и мишићима стопала и ногу, али и оних у лумбалном делу људског тела. Такође, позитивно се одражава и на брзину и гипкост вољног покрета. С обзиром на то да оператери обућу, по правилу, носе у вишечасовном периоду, без паузе, оптимално вентилирање стопала и заштита од климатских услова изузетно су значајни. Томе могу допринети посебно осмишљени системи у конструкцији обуће³, као и материјали⁴ који се користе у изради. Многи произвођачи данас употребљавају *Gore-Tex (GTX)*, синтетички материјал са мноштвом микроотвора, изузетне водоотпорности.

Природна кожа је и даље веома заступљен материјал који, поред осталог, увећава и масу и крајњу цену производа на тржишту, што је један од разлога употребе синтетичких материјала у изради. Синтетички материјали, као на пример, полиестер, најлон и др. по правилу су лакши, брже се суше, обарају крајњу цену, али се по питању трајности не могу мерити са кожом. Ћонови треба да буду поуздани, флексибилни, релативно лагани, да омогућавају сигурно и тихо кретање. Када су у питању тактичке чизме или патике, ѣонови се често израђују од гумених материјала, а карбонска ојачања сеумећу ради додатног учвршћивања. Многи произвођачи одлучују се за *vibram* ѣонове који се добро понашају на клизавој површини, лагани су и трајни.

² Листа корисника је у пракси, наравно, знатно дужа, обухватајући и лица из сектора приватне безбедности, различитих спасилачких служби, ентузијасте из цивилства и друге.

³ На пример, реномирани амерички произвођач „LALO” је серију „Shadow Amphibian” развио за потребе јединица за специјалне операције, у сарадњи са „SEAL” оператерима. Серију, поред осталог, карактерише и пасивни систем дренаже воде, осмишљен тако да олакша проток воде у и из чизме и патике, што је веома значајно приликом кретања у води или пливања.

⁴ Одабир материјала, наравно, утиче и на укупну масу, трајност, робустност, водоотпорност и друге карактеристике.

Не мање важан захтев који квалитетна обуће ове врсте треба да испуни је поуздана стабилизација и потпора чланака.

Детаљ са приказа оперативних капацитета „Кобри”, у оквиру вежбе „Век победника 1918–2018”. Фото: Милош Јевтић

Стабилизација било ког зглоба при извођењу неког вољној покрета знатно умањује могућност повређивања, а истовремено јача и самопоуздање појединца у извођењу покрета. Уколико чланци нису објективно заштићени, оператери су, логично, изложени незгодним повредама. Додатно, на субјективном плану, уколико оператер нема поверења у своју опрему, ни његове перформансе неће бити на максимуму, што свакако није пожељно стање.

Нове борбене патике за службена лица у Републици Србији

У 2018. години Министарство унутрашњих послова Републике Србије реализовало је неколико набавки, поред осталих и борбених патика „LOWA Zephyr GTX Mid TF”, са дупло бризганим „LOWA Cross” ђоновима, у дистрибуцији фирме „Хорус д.о.о”. Реч је о веома квалитетним, вишенаменским, водоотпорним моделима⁵ атрактивног дизајна, који су примарно намењени за средњетешке терене, а за потребе јединица министарства набављени су у црној боји.

⁵ Маса једног пара у величини 42 износи 1120 грама.

Модел „LOWA Zephyr GTX Mid TF” припадника СПЈ Жандармерије. Фото: Милош Јевтић

У оквиру Министарства одбране војна лица из састава Батаљона војне полиције специјалне намене „Кобре” Војске Србије дуже исти модел, али у „sage” боји, тј. светлијој нијанси зелене боје. Треба нагласити да су ове набавке део једног доброг тренда, који код нас, нажалост, касни, али свакако има потенцијала.

Милош М. Јевтић (Miloš M. Jevtić), уредник сајта specijalne-jedinice.com,
e-mail: info@specijalne-jedinice.com,
ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-1305-7618>